

3

גמלאות – פעילות ומגמות

הבטחת הכנסה

חוק הבטחת הכנסה נועד לספק רשת ביטחון אחרונה למשפחות שאין להן הכנסות מעבודה או ממקורות אחרים או למשפחות בעלות הכנסות נמוכות (על פי התנאים בחוק). החוק נכנס לתוקף ב-1982 ושילב במסגרת אחידה את תמיכות הסעד ששילם בעבר משרד העבודה והרווחה ואת תשלומי ההטבה הסוציאלית ששילם הביטוח הלאומי לקשישים ולשאיירים. התשלומים ממומנים על ידי אוצר המדינה.

שנת 2023 נפתחה כהמשך למגמת ירידה במספר המשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, כנראה בעקבות השיפור במצב הכלכלי ודעיכת משבר הקורונה בשנים 2021-2022. אולם בעקבות מלחמת חרבות ברזל, הרבעון האחרון של שנת 2023 הסתיים בעלייה במספר המשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה. בשנת 2024, למרות המשך המלחמה, התחדשה מגמת הירידה שנצפתה בשני העשורים האחרונים: מספר המשפחות המקבלות גמלה היה כ-58 אלף בממוצע לחודש – ירידה של 5.6% לעומת 2023.

תנאי הזכאות לגמלה

לגמלה להבטחת הכנסה זכאים תושבי ישראל בני 20 ויותר החסרים מקור קיום או שהכנסתם נמוכה כמוגדר בחוק. הגמלה משולמת למשפחה (יחידים או זוגות, עם או בלי ילדים). תובעי הגמלה ובני/בנות זוגם (אם יש) נדרשים לעמוד במבחן תעסוקה, אלא אם כן החוק פוטר אותם מכך.

סכום הגמלה נקבע באחוזים מה**סכום הבסיסי**¹, בהתאם להרכב המשפחה ולמספר הילדים. בעבור ילד אחד או שני ילדים ויותר משולמת גמלה מוגדלת, ובעבור שלושה ילדים או יותר משולמת תוספת בעד הילד השלישי והרביעי בקצבת הילדים. שיעורי הגמלה עולים מגיל 55 עד גיל הפרישה. מי שהגיע לגיל הפרישה ומי שמקבל קצבת אזרח ותיק, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח הלאומי - הגמלה משולמת לו לפי קבוצת הגיל (ראו פרק **אזרח ותיק ושאיירים**).

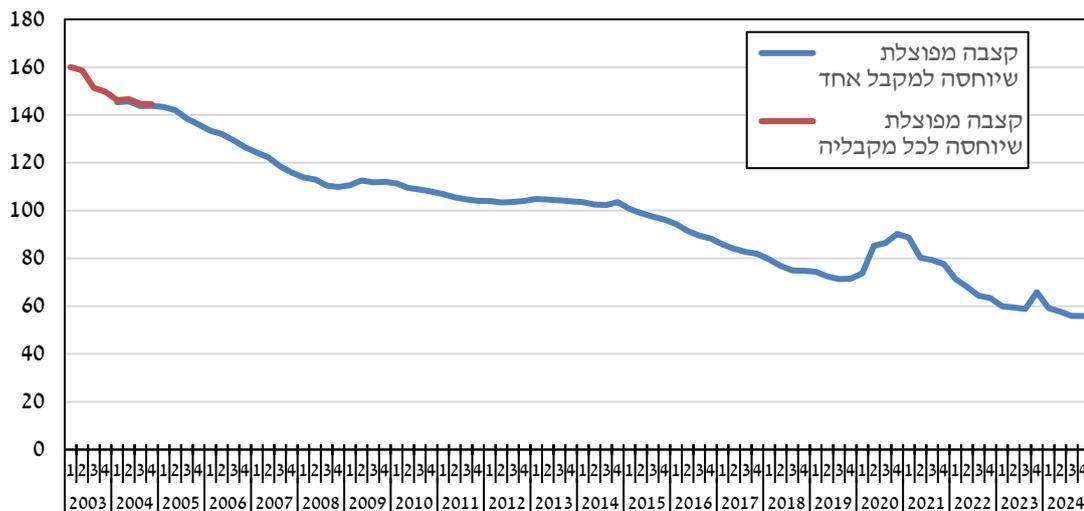
1 הסכום הבסיסי הוא הסכום שלפיו מחושבות מרבית הגמלאות מינואר 2006. סכום זה מתעדכן ב-1 בינואר בכל שנה בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן, המחושב בין נובמבר לנובמבר הקודם. ב-2024 הסכום הבסיסי לגמלה להבטחת הכנסה היה 9,806 ש"ח.

הבטחת הכנסה

בהתאמה). ב-2019 התמתנה הירידה ומספר המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה בממוצע לחודש בשנה זו (72.4 אלף) היה הנמוך ביותר מאז 1995.

תרשים 1: משפחות המקבלות הבטחת הכנסה לפי רבעון (אלפים), 2003-2024

לוח 1: משפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה (ממוצע לחודש), 2019-2024

השנה	סך הכל	
	מספרים מוחלטים	השינוי (%)
2019	72,446	-5.3
2020	83,821	15.7
2021	81,599	-2.7
2022	66,853	-18.1
2023	61,142	-8.5
2024	57,579	-5.8

שנת 2020 נפתחה בהמשך מגמת הירידה במספר המשפחות המקבלות ובפברואר הגיע מספרן לכ-70.5 אלף (תרשים 1). בהמשך השנה לעומת זאת, בעקבות מגפת הקורונה, נסק מספר המשפחות והגיע בדצמבר 2020 לכ-90.7 אלף. בסך הכל היתה ב-2020 עלייה של 15.7% בממוצע לחודש בהשוואה ל-2019. עם דעיכת משבר הקורונה וההתאוששות במצב הכלכלי ירד מספר המשפחות והגיע לכ-74.2 אלף בדצמבר 2021 – ירידה של כ-18% לעומת דצמבר 2020, אך עדיין

יותר ממספרן לפני המגפה. ב-2022 ובתשע החדשים הראשונים של שנת 2023 נמשכה מגמת הירידה, אך בעקבות אירועי אוקטובר שהובילו למלחמת חרבות ברזל היא נעצרה ברבעון האחרון לשנה זו. ב-2023 מספר המשפחות המקבלות בממוצע לחודש היה כ-61.1 אלף – ירידה של 8.5% לעומת 2022. שנת 2024 נפתחה במגמת ירידה במספר המשפחות המקבלות למרות המשך מלחמת חרבות ברזל וייתכן שבשל השיפור במצב התעסוקה. מספר המשפחות המקבלות בממוצע לחודש ב-2024 היה כ-57.6 אלף, שיעור ירידה של 5.8% בהשוואה ל-2023 (לוח 1). מספר המשפחות הממוצע ב-2024 נמוך מהממוצע לפני מגפת הקורונה והנמוך מ-1992.

הרכב המשפחה

מאז הקיצוץ החד בגמלה והחמרת תנאי הזכאות באמצע 2003 החלה ירידה מתמשכת במספר המשפחות המקבלות גמלה, וב-2024 הגיע מספרן לכ-36% ממספרן ב-2003⁵ (לוח 2). השינויים העיקריים ב-2003 היו: קביעת שני שיעורי גמלה לפי גיל (רגיל ומוגדל) והפחתת הגמלה למי שטרם מלאו להם 55 כאשר שיעור ההפחתה הגבוה ביותר היה למשפחות עם ילדים ולאחריהם לאמהות עצמאיות⁶; שינויים במדדים השונים של מבחן ההכנסות לזכאים שטרם מלאו להם 55 (דיסריגרד ושיעורי קיזוז) וסכום קובע לבני 55 ויותר; שינויים במבחן התעסוקה כגון פטור מהתייצבות בשירות התעסוקה לאמהות לילדים עד גיל שנתיים במקום עד גיל שבע; ביטול עילת בלתי ניתן להשמה ועוד.

בעקבות כך השתנה גם הרכב המשפחה של המקבלים: החמרת תנאי הזכאות פגעה בעיקר במשפחות שבראשן אמהות עצמאיות (למרביתן טרם מלאו 55) ושיעורן בקרב כלל מקבלי הגמלה ירד בהדרגה מ-33.2% ב-2003 ל-24.3% ב-2014 ומאז ועד 2019, עת הגיע ל-29.1%, היה בעלייה. בשנים 2020-2021, שנות משבר הקורונה, עם העלייה בהרכבי המשפחה האחרים ירד שיעורן ל-27.3%, ועם היציאה מהמשבר והתאוששות המשק בשנים 2022-2023 שיעורן עלה וב-2024 הגיע ל-31.6%. גם שיעור הזוגות עם ילדים ירד מאז 2003 (מ-24.4% ב-2003 ל-16.4% ב-2022, וב-2023 הואצה הירידה. ב-2024 הגיע שיעורם ל-14.2%).

במקביל לירידה בהרכבי משפחה אלה עלה שיעור היחידים: מ-36.5% ב-2003 ל-46.7% ב-2012, לאחר מכן ירד במתינות עד 45.1% ב-2019, חזר לעלות בשנות הקורונה והגיע לכמחצית מהמקבלים 48.7%, ומאז התייצב על כ-45%-46%. גם שיעור הזוגות ללא ילדים עלה – מ-5.9% ב-2003 ל-8.9% ב-2019, ירד בשנות הקורונה ל-7.6%, שב לעלות ב-2022 לאחר מכן לרדת וב-2024 הגיע ל-8.3%.

5 ראו סקירה שנתית 2003-2002.

6 גם אבות עצמאים.

הבטחת הכנסה

לוח 2: משפחות המקבלות הבטחת הכנסה לפי הרכב המשפחה (מספרים ואחוזים), 2003, 2019-2024

השנה	הרכב המשפחה	סך הכל	
		מספרים	אחוזים
2003	סך הכל	160,006	100.0
	יחיד	58,331	36.5
	יחיד + ילדים	53,191	33.2
	זוג	9,468	5.9
	זוג + ילדים	39,016	24.4
2019	סך הכל	72,446	100.0
	יחיד	32,670	45.1
	יחיד + ילדים	21,087	29.1
	זוג	6,424	8.9
	זוג + ילדים	12,265	16.9
2020	סך הכל	83,912	100.0
	יחיד	40,894	48.7
	יחיד + ילדים	22,879	27.3
	זוג	6,630	7.9
	זוג + ילדים	13,510	16.1
2021	סך הכל	81,529	100.0
	יחיד	39,671	48.7
	יחיד + ילדים	22,254	27.3
	זוג	6,201	7.6
	זוג + ילדים	13,403	16.4
2022	סך הכל	66,853	100.0
	יחיד	30,361	45.4
	יחיד + ילדים	19,927	29.8
	זוג	5,799	8.7
	זוג + ילדים	10,765	16.1
2023	סך הכל	61,142	100.0
	יחיד	27,800	45.5
	יחיד + ילדים	18,999	31.1
	זוג	5,264	8.6
	זוג + ילדים	9,079	14.8

לוח 2: משפחות המקבלות הבטחת הכנסה לפי הרכב המשפחה (מספרים ואחוזים), 2003, 2019-2024 – המשך

השנה	הרכב המשפחה	סך הכל	
		מספרים	אחוזים
2024	סך הכל	57,579	100
	יחיד	26,466	46.0
	יחיד + ילדים	18,182	31.6
	זוג	4,768	8.3
	זוג + ילדים	8,164	14.2

עילות הזכאות

נוסף על שינויי הדמוגרפיה בקרב מקבלי הגמלה הסתמנו משנת 2003 גם שינויים בעילות הזכאות לגמלה (לוח 3):

- חלקם של מחוסרי התעסוקה בכלל המקבלים עלה עד 2013 וירד בעקבות מ-2014 עד 2019. בשנת 2020 עלה חלקם בכ-6 נקודות אחוז והגיע ל-57% מהמקבלים – תוצאה של חלק מההשפעות של מגפת הקורונה והסגרים. ב-2021 התאושש שוק העבודה ועם הירידה בכלל מקבלי הבטחת הכנסה ירד גם מספרם של מחוסרי התעסוקה, אך שיעורם עלה לכ-58%. מגמת ההתאוששות נמשכה גם ב-2022 ושיעורם ירד לכמחצית והוסיף לרדת ב-2023 וב-2024 עת שיעורם היה כ-45%.
- שיעור המועסקים בשכר נמוך⁷ בקרב המקבלים הבטחת הכנסה עלה בשנים 2016–2019, ירד ב-2020 ל-17.9% בכלל המקבלים, והוסיף לרדת ל-17% ב-2021. הסיבה היא פיטורים או הוצאה לחליית של עובדים בשכר נמוך בעת משבר הקורונה בשיעורים גבוהים יותר מאשר עובדים בעלי שכר גבוה, כפי שתועד גם בתקופות של משברים כלכליים אחרים (במקביל לעלייה בשיעור מחוסרי התעסוקה). ב-2022, עם ההתאוששות בשוק העבודה, עלה מחדש שיעורם לרמה של לפני מגפת הקורונה ל-21.3%. ב-2023 הוסיף שיעורם לעלות והגיע ל-22.7% ונותר כך ב-2024.
- חלקן של אמהות לילדים קטנים (הפטורות ממבחן תעסוקה לפי התנאים בחוק) בכלל מקבלי הגמלה ירד עד 2012, ומאז נותר יציב למדי לאורך השנים כ-7%-8%.
- שיעור המקבלים גמלה בגין הכשרה מקצועית או גמלה בגין אבחון מקצועי ירד – מ-2.5% במחצית הראשונה של 2005 ל-0.4%-0.5% בשנים 2013-2017, עלה ל-0.9% ב-2018 ומאז נמצא במגמת ירידה עד 0.1% בשנים 2023 ו-2024. גמלה בגין הכשרה מקצועית ניתנת למשתתפים בקורסים של האגף להכשרה מקצועית באמצעות שירות התעסוקה. גמלה בגין אבחון מקצועי

7 שכירים שהכנסתם נמוכה מהקבוע בחוק ועצמאים בתנאים אלה: הם מקבלים ליווי לפתיחת עסק חדש מטעם משרד הכלכלה, והכנסותיהם ושעות העבודה השבועיות הן כפי שנקבעו בידי הביטוח הלאומי.

הבטחת הכנסה

ניתנת למי שהופנו לתוכניות שיקום, במרכזי שיקום מקצועיים או תוכניות בפקוח משרד ממשלתי. ההפניה נעשית על ידי שירות התעסוקה או על ידי עובדים סוציאליים בקהילה.

- שיעור המקבלים גמלה בגין התמכרות לסמים או לאלכוהול או שהות בגמילה (שיקום) עלה באיטיות מ-2017 עד 2019, שבה הוא הגיע ל-3.4%. ב-2020 ו-2021 שיעורם ירד ל-2.8% ול-2.6% בהתאמה, בשל ההקלות שניתנו בהגשת תביעה בגין העדר תעסוקה. מכאן עולה שבקבוצת המקבלים בגין העדר תעסוקה יש גם זכאים לגמלה בגין גמילה או התמכרות. בשנת 2022, עם ההתאוששות במצב התעסוקה במשק, שב שיעורם לעלות מ-3.0% ב-2022 ל-3.2% ב-2023. ב-2024 שיעורם נשאר יציב והגיע ל-3.1% בכלל המקבלים – עדיין נמוך מרמתו לפני הקורונה.
- שיעור המקבלים גמלה בגין טיפול בבן משפחה חולה עלה לאורך השנים מ-1.0% ב-2003 ל-7.3% ב-2023 ול-8.1% ב-2024 בכלל המקבלים.

לוח 3: התובעים הבטחת הכנסה ובני זוגם לפי עילת הזכאות. 2019-2024

העילה	ממוצע 2019		ממוצע 2020		ממוצע 2021		ממוצע 2022		ממוצע 2023		ממוצע 2024	
	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים
סך הכל	100.0	91,136	100.0	104,052	100.0	101,133	100.0	83,417	100.0	75,485	100.0	70,512
מחוסר תעסוקה	51.2	46,641	57	59,292	58.1	58,786	49.6	41,369	46.4	35,003	45.4	32,119
בהכשרה או אבחון	0.5	419	0.1	122	0.2	198	0.2	139	0.1	53	0.1	38
שכר נמוך	21.1	19,199	17.9	18,638	17	17,155	21.3	17,735	22.7	17,148	22.7	16,010
התמכרות או גמילה	3.4	3,111	2.8	2,865	2.6	2,585	3.0	2,468	3.2	2,408	3.1	2,204
הורה לילדים קטנים	7.8	7,079	7.2	7,489	7.1	7,225	7.5	6,270	7.4	5,570	7.2	5,050
מטפל בבן משפחה חולה	4.6	4,203	4.4	4,617	4.8	4,832	6.3	5,223	7.3	5,495	8.1	5,708
אחר	11.5	10,485	10.6	11,029	10.2	10,352	12.2	10,213	13.0	9,808	13.4	9,458

תעסוקה, בעלות על רכב והכנסות

- תעסוקה:** הירידה של מספר המשפחות המקבלות גמלה בשנים 2004–2008 לוותה באותן שנים בעלייה בחלקן של המשפחות העובדות בקבוצה זו, מ-25.5% ל-28.6%. בשנים 2018–2009 חלקן של המשפחות העובדות עלה וירד לסירוגין והיה ב-2018 36.4%. הירידה של מספר המשפחות המקבלות גמלה בשנים 2018–2019 לוותה באותן שנים גם בירידה בחלקן של המשפחות העובדות בקרבן מ-36.4% ל-35.5%. בשנים 2020–2021, עם העלייה במספר המשפחות המקבלות גמלה בשל השפעת משבר הקורונה על התעסוקה, ירד חלקן של המשפחות העובדות והגיע ל-29.8% ב-2021 (המשמעות היא שלכ-70% מהמשפחות שקיבלו ב-2021 גמלה לא היתה הכנסה מעבודה, ולכן עלה שיעור המקבלים בגין חוסר תעסוקה). ב-2022 בעקבות השיפור במצב הכלכלי עלה מחדש שיעור המשפחות העובדות והגיע ל-36.4% (שיעור המועסקים עלה בתקופה זו בכלל המשק וגם בקרב מקבלי הגמלה להבטחת הכנסה). ב-2023 וב-2024 הוסיף לרדת מספרן של המשפחות המקבלות גמלה ושיעור המשפחות העובדות הוסיף לעלות והגיע לכ-40% מכלל המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה (לוח 4).

שיעור המשפחות ששכרן מעבודה 3,000 ש"ח ויותר במחירים שוטפים עלה והגיע ב-2024 ל-42.4%. העלייה אפיינה את כלל הרכבי המשפחה (לוח 5).
- בעלות על רכב:** מאוגוסט 2012 גם בעלי רכב זכאים לגמלה להבטחת הכנסה ובתנאי ששווי עד 44,611 ש"ח (ב-2024). כ-17% מכלל המשפחות המקבלות גמלה (9,926 משפחות) החזיקו רכב בדצמבר 2024 (לא כולל רכב לצרכים רפואיים) – 1,827 פחות מאשר בדצמבר 2023. ליותר ממחציתן (55%), כ-5,422 משפחות, סכום הגמלה נשאר בעינו למרות החזקת הרכב. למשפחות הנותרות הופחתה הגמלה ב-265 ש"ח בממוצע. כ-2,270 משפחות נוספות החזיקו רכב לצרכים רפואיים בדצמבר 2024 (לעומת כ-2,250 בדצמבר 2023).
- הכנסות מגמלאות:** גמלאות מובאות אף הן בחשבון במבחן ההכנסות. ב-2024 היה שיעורן של המשפחות שהיו זכאיות לגמלאות נוספות מהביטוח הלאומי (לרבות דמי אבטלה, אך לא גמלאות מחליפות שכר אחרות) 3.8% בממוצע לחודש לעומת 4.0% ב-2023 ו-5.0% ב-2022. הכנסתן החודשית הממוצעת מן הגמלאות היתה ב-2024 2,518 ש"ח לעומת 2,454 ש"ח. ל-6,136 משפחות (10.7%) היתה ב-2024 הכנסה גם מעבודה וגם מגמלאות הביטוח הלאומי, בסכום ממוצע של 4,630 ש"ח למשפחה, לעומת כ-6,130 משפחות (10.0%) ב-2023 בסכום ממוצע של 4,412 ש"ח למשפחה. בהשוואה ל-2023 מספר המשפחות שלהן הכנסה מגמלאות ומשכר נשאר ללא שינוי, אך הכנסתן עלתה ב-218 ש"ח בממוצע. העלייה בהכנסה נובעת בחלקה מהעלייה בשכרן של המשפחות העובדות (לוח 4).
- הכנסות מהון או מנדל"ן:** בדצמבר 2024 היה לכ-1,300 משפחות (2.3% מן המשפחות המקבלות גמלה) הון שבגיניו הוקטנה גמלתן, לעומת 2.7% בדצמבר 2023. ההכנסה הממוצעת שנזקפה למשפחה כזאת היתה 255 ש"ח. לכ-647 משפחות היו הכנסה מעבודה וזקיפת הכנסה מנכסים פיננסיים – הכנסה מעבודה של 3,214 ש"ח בממוצע והכנסה מנכסים פיננסיים של 226 ש"ח בממוצע. דהיינו מספר המשפחות להן נזקפה הכנסה מהון ירד בהשוואה ל-2023 אך הסכום הממוצע עלה.

הבטחת הכנסה

לוח 4: משפחות בעלות הכנסה מעבודה לפי הרכב המשפחה (מספרים מוחלטים ואחוזים). 2024-2020

השיעור בכלל המשפחות (%)	מספר משפחות עובדות	הרכב המשפחה
		ממוצע 2020
31.1	26,113	סך הכל
17.9	7,338	יחיד
49.5	11,334	יחיד + ילדים
26.6	1,762	זוג
42.0	5,678	זוג + ילדים
		ממוצע 2021
29.8	24,325	סך הכל
17.4	6,921	יחיד
48.3	10,756	יחיד + ילדים
25.4	1,575	זוג
37.8	5,073	זוג + ילדים
		ממוצע 2022
36.4	24,357	סך הכל
21.3	6,476	יחיד
56.4	11,236	יחיד + ילדים
27.7	1,609	זוג
46.8	5,036	זוג + ילדים
		ממוצע 2023
39.9	24,394	סך הכל
23.9	6,658	יחיד
59.9	11,385	יחיד + ילדים
31.9	1,681	זוג
51.4	4,669	זוג + ילדים
		ממוצע 2024
40.3	23,212	סך הכל
24.1	6,377	יחיד
60.6	11,024	יחיד + ילדים
34.2	1,629	זוג
51.2	4,181	זוג + ילדים

לוח 5: ההכנסה מעבודה של המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה לפי הרכב המשפחה ורמת השכר, 2024-2020

השכר (ש"ח)						הרכב המשפחה
+3,500	3,500-3,000	3,000-2,000	2,000-1,500	1,500-1,000	1,000-1	
ממוצע 2020						
18.3	8.1	32.8	15	8.4	17.4	סך הכל
2.0	4.4	34.9	21.3	14.4	23.1	יחיד
30.2	10.4	29.2	10.5	5.6	14.1	יחיד + ילדים
15.8	7.4	32.1	20.7	7.8	16.3	זוג
16.6	8.7	37.5	14	6.4	16.9	זוג + ילדים
ממוצע 2021						
21.1	9.1	32.8	14.7	8.2	14.1	סך הכל
2.4	5.2	36.5	21.0	13.9	21.0	יחיד
34.9	11.4	28.2	10.0	5.7	9.8	יחיד + ילדים
16.8	8.5	33.1	20.2	7.6	13.8	זוג
18.7	9.7	37.3	14.2	6.3	13.8	זוג + ילדים
ממוצע 2022						
24.1	10.1	37.5	15.0	5.6	7.6	סך הכל
3.2	6.7	43.2	22.6	10.2	14.1	יחיד
38.2	12.1	31.2	9.7	3.7	5.1	יחיד + ילדים
19.1	8.3	37.3	22.0	5.5	7.8	זוג
21.3	10.4	44.4	15.0	4.0	4.9	זוג + ילדים
ממוצע 2023						
27.3	10.8	37.3	12.4	5.0	7.3	סך הכל
5.4	8.8	44.5	18.9	8.7	13.6	יחיד
42.0	12.1	29.4	8.0	3.6	4.9	יחיד + ילדים
22.3	8.7	37.8	20.2	4.6	6.2	זוג
24.4	11.0	46.0	11.1	3.1	4.4	זוג + ילדים
ממוצע 2024						
30.6	11.8	36.0	10.2	4.4	7.0	סך הכל
7.6	11.0	44.9	15.9	7.7	13.0	יחיד
45.7	12.5	27.4	6.5	3.1	4.8	יחיד + ילדים
27.7	9.7	36.0	17.7	3.6	5.3	זוג

הבטחת הכנסה

בדצמבר 2024 978 משפחות המקבלות גמלה (1.7%) היו בעלות נכסי נדל"ן וההכנסה הממוצעת שנוקפה לכך היתה 433 ש"ח, לעומת 1,146 משפחות כאלה (1.9%) והכנסה ממוצעת נוקפת של 431 ש"ח בדצמבר 2023. רק ל-9 משפחות שהיתה להן הכנסה מעבודה נוקפה הכנסה גם מנדל"ן וגם מהון.

רמת הגמלה

מהתפלגות הרכב המשפחות לפי שיעור הגמלה בדצמבר של כל שנה, עולה כי חלקם של היחידים בני פחות מ-55 וללא ילדים (המקבלים גמלה בשיעור רגיל) בכלל מקבלי הגמלה בשנת 2019 היה כ-22%, בדצמבר 2020, שנת מגפת הקורונה, עלה חלקם לכ-32%, ועם דעיכתה ירד והגיע לכ-23% בדצמבר 2022, לרמה של לפני משבר הקורונה. כתוצאה ממלחמת חרבות ברזל עלה חלקם והגיע ל-26% בדצמבר 2023, אך בדצמבר 2024 ירד והגיע ל-23% – לרמה של לפני המלחמה.

חלקם של יחידים בני 55 ויותר (המקבלים גמלה בשיעור מוגדל) נותר יציב בשנים 2018-2019 וירד במהלך הקורונה ב-2020 עקב עלייה בהרכבי משפחה אחרים. בשנתיים שלאחר מכן עלה, ב-2023 ירד שוב לכ-20%, וב-2024 עלה שוב לכ-23%. גם חלקן של האמהות העצמאיות בנות פחות מ-55 שהיה ב-2019 כ-26% – ירד ב-2020 ל-23%. מ-2021 חלקן שב לעלות ובשנים 2022-2023 הוא נע סביב 27%. ב-2024 הגיע חלקן לכ-28% בכלל מקבלי הגמלה. שיעור הזוגות עם ילדים (המקבלים גמלה בשיעור רגיל) נותר יציב במשך השנים – כ-11%-12% וירידה ל-10% בדצמבר 2024 (לוח 6).

לוח 6: המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה לפי הרכב המשפחה ושיעור הגמלה (אחוזים), 2019-2024 (דצמבר)

דצמבר 2024	דצמבר 2023	דצמבר 2022	דצמבר 2021	דצמבר 2020	דצמבר 2019	הרכב משפחה
100	100	100	100	100	100	סך הכל
23.1	26.0	22.6	25.5	32.4	22.3	יחיד המקבל שיעור רגיל
0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.9	יחיד המקבל שיעור מוגדל (פחות מ-55, "זכאים קודמים")
22.6	20.2	21.9	20.6	17.7	22.0	יחיד המקבל שיעור מוגדל (+55)
27.9	26.8	27.0	25.1	22.9	25.7	אם עצמאית** (פחות מ-55)
2.6	2.4	2.5	2.3	2.0	2.5	אם עצמאית מעל 55
5.9	5.5	6.2	5.7	5.0	6.0	זוג המקבל שיעור מוגדל (+55)
10.1	11.2	11.2	12.3	12.2	11.4	זוג עם ילדים המקבל שיעור רגיל
0.3	0.3	0.4	0.5	0.5	0.8	זוג עם ילדים המקבל שיעור מוגדל (פחות מ-55, "זכאים קודמים")
3.0	3.0	3.5	3.4	3.0	4.0	זוג + ילדים המקבל שיעור מוגדל (+55)
4.1	4.2	4.3	4.1	3.7	4.4	אחר

* מי שהחלו לקבל הבטחת הכנסה בשיעור זה לפני יוני 2003.
** גם אב.

רמת הגמלה והיקף התשלומים

ב-2024 עלו סכומי הגמלה ב-3.3%, בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן שעל פיו הגמלאות מעודכנות (בכל נובמבר לעומת נובמבר שעבר). במחירים ריאליים (מחירי 2024), המחושבים על פי הממוצע השנתי של מדד המחירים לצרכן, עלתה הגמלה ב-0.2%, ובמונחי השכר הממוצע היא נשחקה בכ-2.8% (לוח 7).

משפחות שבהן שלושה ילדים או יותר זכאיות לתוספת בעבור הילד השלישי והרביעי, המשולמת עם קצבת הילדים. כך, למשל, אם עצמאית ל-3 ילדים שטרם מלאו לה 55, המקבלת גמלה בשיעור 39% מהסכום הבסיסי (שהם 28.8% מהשכר הממוצע במשק), קיבלה בפועל – עם קצבת הילדים והתוספת בגין הילד השלישי – 34.1% מהשכר הממוצע – 4,532 ש"ח – בשנת 2024.

לוח 7: הגמלה להבטחת הנסה במחירים קבועים ונאחז מהשכר הממוצע למשרת שכיר*, לפי הרכב המשפחה (ש"ח ואחוזים), 2019-2024

השנה	יחיד		אם עצמאית**				זוג עם 2 ילדים			
	שיעור רגיל		עם 2 ילדים				שיעור רגיל			
	במחירי 2024 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע								
למבוגר במשפחה לא מלאו 55 שנה										
2019	1,987	16.8	2,234	18.8	3,873	32.7	3,327	28.1	3,873	32.7
2020	2,004	15.8	2,254	17.7	3,908	30.8	3,356	26.4	3,908	30.8
2021	1,975	15.0	2,221	16.8	3,850	29.2	3,307	25.0	3,850	29.2
2022	1,937	15.3	2,178	17.2	3,776	29.9	3,244	25.7	3,776	29.9
2023	1,957	15.2	2,202	17.1	3,816	29.6	3,278	25.4	3,816	29.6
2024	1,961	14.8	2,206	16.6	3,824	28.8	3,285	24.7	3,824	28.8
לפחות אחד מבני המשפחה בן 55 או יותר										
2019	2,483	20.9	2,483	20.9	5,053	42.6	4,916	41.5	4,916	41.5
2020	2,505	19.7	2,505	19.7	5,098	40.1	4,959	39.0	4,959	39.0
2021	2,468	18.7	2,468	18.7	5,023	38.1	4,887	37.0	4,887	37.0
2022	2,421	19.2	2,421	19.2	4,928	39.0	4,793	37.9	4,793	37.9
2023	2,446	18.7	2,446	18.7	4,979	38.1	4,843	37.6	4,843	37.6
2024	2,452	18.5	2,452	18.5	4,990	37.6	4,854	36.6	4,854	36.6

* על-פי הלמ"ס.

** גם אם עצמאי.

הבטחת הכנסה

לוח 8: תשלומי הגמלה להבטחת הכנסה
(ללא הוצאות מינהל, מיליוני ש"ח), 2019-2024

מחירי 2024	מחירים שוטפים	השנה
2,078	1,837	2019
2,340	2,056	2020
2,314	2,064	2021
1,886	1,756	2022
1,693	1,643	2023
1,630	1,630	2024

תשלומי הגמלה להבטחת הכנסה הגיעו ב-2024 ל-1.630 מיליארד ש"ח – ירידה ריאלית של 3.8% לעומת 2023 (לוח 8). הירידה ב-2024 נבעה בעיקר מהירידה של מספר המשפחות המקבלות גמלה (-5.6%, לוח 1) שמותנה על ידי העלאת סכום הקצבה ב-3.3%.